

**UCHWAŁA NR LV-301/2024
RADY GMINY WIERZBICA**

z dnia 26 marca 2024 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177), Rada Gminy Wierzbica uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wierzbica.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wierzbica

Zdzisław Muszański

GMINNY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2024-2026

Wierzbica 2024 r.

Spis treści

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Wprowadzenie.
2. Uwarunkowania prawne realizacji programu.
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Wierzbica.
4. Zasoby gminy.

Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cele Programu.
2. Zadania Programu.
3. Odbiorcy Programu.
4. Przewidywane efekty realizacji Programu.
5. Realizatorzy Programu.
6. Źródła finansowania.
7. Monitoring i ewaluacja.
8. Podsumowanie.

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Wprowadzenie

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program ten jest strategicznym dokumentem Gminy Wierzbica opracowanym w celu realizowania przez wspólną samorządową konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Podstawą opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z wymienioną ustawą do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Programy te mają na celu zapewnienie każdemu dziecku prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Jednym z najważniejszych celów rodziny winna być dbałość, aby warunki socjalno- bytowe i atmosfera wychowawcza, w jakich przebywa dziecko były jak najlepsze. Rola rodziny nie kończy się jednak na tym etapie, ani wówczas gdy dziecko wchodzi w dorosłość i bierze odpowiedzialność za swoje życie. Środowisko rodzinne nieustannie otacza człowieka i jest ono najważniejszym miejscem jego życia i rozwoju. Żadna inna forma nie jest w stanie go zastąpić.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania umożliwiające kompleksowe wsparcie rodzinie przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez profilaktykę w formie specjalistycznego wsparcia i współdziałania w kontaktach ze środowiskiem.

Działalność profilaktyczna to zarówno zapobieganie negatywnym stanom rzeczy. Dlatego ważne jest upowszechnianie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wspieranie rodzin niewydolnych, przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie Gminy Wierzbica jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy. Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Aby zapewnić rodzinom wychowującym dzieci na terenie gminy Wierzbica dalsze warunki dla prawidłowego funkcjonowania konieczne jest kontynuowanie działań podjętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 w kolejnych latach. Zasadnym jest również poszerzenie go o nowe zadania wynikające z przepisów prawa, jak również zadania wynikające z potrzeb naszej gminy.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym trudności oraz sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny opierać się na zasadach wzajemnej współpracy, oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu będzie odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

2. Uwarunkowania prawne realizacji programu

Zapisy Programu Wspierania Rodziny Gminy Wierzbica na lata 2024-2026 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się między innymi w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946),
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. , poz. 177),
- Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn.zm.),
- Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U.

z 2023 r. poz. 1923),

- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r., poz. 1249 z późn.zm.),
- Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r., poz. 2151),
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939),
- Ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2023 r., poz. 2424),
- Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2023 r., poz. 571),
- Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2023 r., poz. 2809),
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2021-2030.

Podmiotem realizującym program na poziomie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na przebieg procesu monitorowania programu.

3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Wierzbica

Gminę Wierzbica na dzień 31.12.2023 roku zamieszkiwało 4 924 osób, w tym 2 489 kobiet oraz 2 435 mężczyzn. Osób w wieku od 0 do 3 lat zamieszkiwało – 169, w wieku od 4 do 6 lat – 154, w wieku od 7 do 17 lat – 586, w wieku od 18 do 64 lat – 3.087, w wieku od 65 do 89 lat – 883, powyżej 90 lat- 45 osób.

Punktem wyjścia do określenia założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia każdego człowieka, a przede wszystkim dziecka. Ze względu na rolę jaką pełni w przekazywaniu norm i wartości swemu potomstwu, funkcje jakie spełnia oraz swą działalność na rzecz swoich członków stawia ją na najwyższej pozycji w systemie społecznym.

Głębokie przemiany społeczno – ekonomiczne dokonane w ostatnich latach nasiliły powstanie wielu patologicznych zjawisk w społeczeństwie, a przede wszystkim w rodzinie, które dotyczą dzieci i młodzież, odznaczając na ich życiu swoje piętno.

Bardzo częstym zjawiskiem występującym w dzisiejszych czasach jest dysfunkcjonalność rodziny, przejawiająca się niedostatecznym wypełnianiem swoich funkcji, nie wywiązywaniem się z obowiązków względem swoich dzieci i innych członków, nieumiejętnością pomyślnego rozwiązywania swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się na życiu dziecka, prowadząc do zaburzeń w rozwoju fizycznym, intelektualnym, moralnym i osobowościowym, prowadząc do nasilającego się zjawiska demoralizacji, a w następstwie do przestępczości dzieci i młodzieży.

Polityka społeczna państwa wskazuje na potrzebę systemowych rozwiązań w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mieszczących się w formule zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań.

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy należy między innymi realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy swoją działalnością obejmuje wszystkich mieszkańców gminy Wierzbica. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych gminie oraz zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, wychowawczych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W 2023 roku z różnych form świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy z zakresu ustawy o pomocy społecznej skorzystało łącznie 107 rodzin - 281 osób w rodzinach.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2021-2023

Tabela nr 1

Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy w latach 2021-2023.

Rok	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń	Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń
2021	118	307
2022	117	300
2023	107	281

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ośrodka.

Tabela nr 2

Powody przyznania pomocy w latach 2021 – 2023.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021	2022	2023
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
bezrobocie	75	58	48
ubóstwo	57	51	43
bezdomność	2	2	1
niepełnosprawność	27	32	32
długotrwała lub ciężka choroba	23	27	26
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	13	18	15
bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	11	13	15
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ośrodka.

Na podstawie danych statystycznych przedstawionych w powyższych tabelach należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2021 – 2023 liczba środowisk korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie maleje. Na dzień 31 grudnia 2023 roku skorzystało 11 rodzin mniej w stosunku do 2021 roku. Malejąca liczba rodzin korzystających ze świadczeń określonych ustawą

o pomocy społecznej wynika ze zbyt niskich kryteriów dochodowych uprawniających do pomocy, które podlegają weryfikacji co trzy lata.

Dane statystyczne wykazują, że największa grupa świadczeniobiorców odczuwa problem ubóstwa i bezrobocia, następna grupa to osoby, gdzie występuje dysfunkcja niepełnosprawności i długotrwałej choroby oraz rodziny z różnego rodzaju problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Od 2021 roku zmniejszyła się liczba osób bezdomnych wymagających wsparcia i umieszczenia w schroniskach dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Zadania pomocy społecznej polegają w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, realizowaniu pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwijaniu infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zadania z zakresu pomocy społecznej przypisane Gminie ustawowo są zadaniami zleconymi lub zadaniami własnymi.

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy Ośrodka jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która może występować z innymi niekorzystnymi zjawiskami tj. niepełną strukturą rodziny, wielodzietnością, ubóstwem, przemocą, bezrobociem.

Tabela nr 3

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2021-2023.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2021	2022	2023
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	11	13	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Ośrodka.

Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej są rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:

- 2021 rok – 11 rodzin, co stanowi 9,32 % ogółu rodzin objętych pomocą,
- 2022 rok – 13 rodzin, co stanowi 11,11 % ogółu rodzin objętych pomocą,

- 2023 rok – 15 rodzin, co stanowi 14,02 % ogółu rodzin objętych pomocą,

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwiększa się, pomimo tendencji malejącej liczby rodzin korzystających ogółem ze świadczeń pomocy społecznej.

Spośród szeregu rozwiązań uregulowanych ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024r., poz. 177) na uwagę zasługuje utworzenie stanowiska asystenta rodziny.

W założeniach twórców ustawy, zadaniem asystenta rodziny jest przede wszystkim udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Skupienie się na tych zagadnieniach przez posiadające odpowiednie kwalifikacje osoby ma sprawić wzrost efektywności działań pomocy społecznej.

Dlatego istotną cechą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania podejmowane w tym zakresie powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, która wyeliminuje zagrożenie umieszczenia dziecka poza rodziną lub zapewni w miarę szybki powrót do rodziny naturalnej.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy zatrudnia 1 asystenta rodziny na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu.

W związku z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparciem asystenta rodziny objęto:

- w 2021 roku – 3 rodziny, w których wychowywało się 8 dzieci,
- w 2022 roku – 2 rodziny, w których wychowywało się 4 dzieci,
- w 2023 roku – 4 rodziny, w których wychowywało się 9 dzieci,

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i przy aktywnym udziale. Praca z rodziną realizowana jest zgodnie z opracowanym planem pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Plan pracy z rodziną odpowiadał na problemy rodzin i odnosił się zarówno do stwierdzonych deficytów jak i potrzeb oraz mocnych stron rodziny.

Należy jednak zaznaczyć, że w latach 2021-2023 zdarzały się przypadki, że rodziny nie wyrażały zgody na współpracę z asystentem rodziny.

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem długoterminowym, dlatego też asystent współpracuje z rodziną niekiedy kilka lat, w celu uzyskania poprawy funkcjonowania rodziny i nabycia niezbędnych umiejętności wychowawczych przez rodziców.

We wszystkich rodzinach objętych pomocą asystenta występowały trudności w wypełnianiu

funkcji opiekuńczo wychowawczej. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych łączyła się często z innymi dysfunkcjami tj. przemocą, zagrożeniem niedostosowania społecznego małoletnich dzieci, uzależnienie od alkoholu, zaburzeniami osobowości rodzica i upośledzeniem umysłowym rodzica.

W latach 2021-2023 Ośrodek rodziny kierował wnioski do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chełmie o wgląd w sytuację rodziny, w związku z nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczej nad dziećmi.

Należy nadmienić, iż w jednej rodzinie może wystąpić kilka dysfunkcji. Niewydolność wychowawcza bardzo często łączy się z innymi dysfunkcjami tj: przemocą, zaburzeniami osobowości, uzależnieniami, chorobą, niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną, konfliktami w rodzinie, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Aby praca asystenta rodziny przynosiła zamierzone efekty powinien na bieżąco współpracować z osobami i instytucjami oraz podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny tj. pracownikiem socjalnym, psychologiem i pedagogiem szkolnym, wychowawcami uczniów, dyrektora, kuratorem, terapeutą ds. uzależnień, Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie, Urzędem Gminy w Wierzbicy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzbicy, Zespołem Interdyscyplinarnym, lekarzami, Sądem Rejonowym w Chełmie III Wydział Rodzinny i Nieletnich, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, Ośrodkiem Profilaktyki, Diagnostyki i Terapii Zdrowia Psychicznego „Rodzina”.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka ponosi odpowiednio wydatki:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 roku Gmina Wierzbica jako właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansowała pobyt 7 dzieci w pieczy zastępczej, w tym:

- 1 dziecko w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- 6 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku gmina Wierzbica jako właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

4. Zasoby gminy

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 4

Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Wierzbica

1. Urząd Gminy Wierzbica	Dowozy dzieci do szkół oraz zapewnienie dowozów dzieciom niepełnosprawnym.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, przyznawanie stypendiów, karta dużej rodziny.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Wierzbica	Przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci, młodzieży, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
4. Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy OPS w Wierzbicy	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy

5. Placówki oświatowe z terenu gminy Wierzbica: – 2 szkoły podstawowe, – 1 przedszkole, – 1 żłobek, – poradnia psychologiczno - pedagogiczna – oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
6. Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej

Funkcjonujące na terenie gminy Wierzbica instytucje zapewniają pomoc dla dziecka i rodziny. Są to zarówno poradnictwa jak i konkretne usługi, które wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zajmują się profilaktyką, walką z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp. Instytucje wspierają i pomagają w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

Rozdział II. Cele i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cele programu

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe:

- 1) Zapewnienie wsparcia rodzinom biologicznym w właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci.
- 2) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- 3) Umożliwienie powrotu dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
- 4) Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.

- 5) Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.
- 6) Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin z dziećmi w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

2. Zadania Programu

Harmonogram Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela nr 5

Harmonogram Programu.

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2024-2026	OPS	Liczba zatrudnionych asystentów. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
2.	Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	2024-2026	OPS	Przyczyny udzielania pomocy. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych
3.	Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	2024-2026	OPS Urząd Gminy Policja Kuratorzy	Liczba i rodzaj działań. Liczba osób objętych wsparciem
4.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	2024-2026	OPS Zespół Interdyscyplinarny GKRPA	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart. Liczba osób, które ukończyły terapię
5.	Objęcie pomocą, w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” wszystkie potrzebujące dzieci	2024-2026	OPS	Liczba dzieci korzystających z posiłków

6.	Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	2024-2026	OPS Placówki oświatowe Urząd Gminy	Liczba uczniów korzystających z pomocy
7.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	2024-2026	OPS Placówki służby zdrowia	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem
8.	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	2024-2026	OPS Urząd Gminy	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach. Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.
9.	Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	2024-2026	OPS	Liczba szkoleń i konferencji.
9.	Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	2024-2026	OPS, PCPR	Liczba zorganizowanych form wypoczynku. Ilość uczestników wypoczynku.
10.	Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016r o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	2024-2026	OPS	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

3. Odbiorcy Programu

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Wierzbica wychowujące dzieci i przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, których same nie mogą pokonać, a także rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i jego powrotu do

domu rodzinnego. Odbiorcami programu są również rodziny, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

W szczególności Program jest skierowany do:

- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo,
- rodzin żyjących w niedostatku materialnym, w tym bezrobotnych,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostatkiem społecznym.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej dlatego tak ważny jest rozwój zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

5. Realizatorzy Programu

Założenia Programu w gminie Wierzbica powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy Wierzbica,
2. Zespół Interdyscyplinarny,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Policja,
4. Placówki oświatowe i kulturalne,
5. Placówki Służby Zdrowia,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmie,
8. Sąd Rejonowy w Chełmie,
9. Zespół kuratorski (kuratorzy zawodowi i społeczni)
7. Organizacje pozarządowe.

6. Źródła finansowania

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

7. Monitoring i ewaluacja

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy co roku do dnia 31 marca będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji programu.

8. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności i realizowany będzie w latach 2024-2026 na terenie Gminy Wierzbica. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy skupia swoje działania na rodzinach

zagrożonych wykluczeniem społecznym, niewydolnych wychowawczo, w których rodzice nie wypełniają swoich zadań, a prawidłowy rozwój dzieci jest zagrożony. Doświadczenia pracowników pomocy społecznej wskazują, że środowiska objęte programem borykają się z problemami natury finansowej oraz problemami związanymi z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wyzwaniem dla tutejszego Ośrodka jest wspomaganie rodzin niewydolnych, w których błędy wychowawcze przekazywane są z pokolenia na pokolenie, a środowisko nie dostarcza właściwych wzorców prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Z uwagi na nieustające zmiany zachodzące w środowisku społecznym, niezbędnym jest ciągle poszukiwanie nowych koncepcji i rozwiązań, jak również powiększanie grona podmiotów współpracujących na rzecz przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania swoich obowiązków. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które w zakresie swoich działań mają wspierać dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie dysfunkcji społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Należy zatem podkreślić, że celem ostatecznym zawsze będzie zapewnienie prawidłowo funkcjonującego środowiska dla bezpieczeństwa i dobra dziecka.

Opracowała:
Beata Sienkiewicz
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wierzbicy